

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ 2021 ԹՎԱԿԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ՀԱՄԱՌՈՏՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

ՏԱՐԱԾՔԸ (ՀՀ տարածքի 15.1%-ը).....	4506 քառ.կմ
ԲՆԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆԸ (ՀՀ բնակչ. 4.7%).....	137,4 հազ. մարդ
որից՝ քաղաքային.....	93,2 հազար մարդ
գյուղական.....	44,2 հազար մարդ
ԲՆԱԿԶՈՒԹՅԱՆ ԽՏՈՒԹՅՈՒՆԸ.....	30,5 մարդ/կմ.ք.
ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ԹԻՎԸ.....	8
որից բացառապես գյուղական բնակավայրեր ընդգրկող համայնքներ.....	3
ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ ԹԻՎԸ.....	138
որից սահմանամերձ, լեռնային եւ քարձոր լեռնային.....	108
ՍԱՀՄԱՆԻԵՐԿԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ.....	472 կմ
Իրանի սահմանի հանրապետության հետ.....	42 կմ
Ադրբեջանի հանրապետության հետ.....	382 կմ
(որից 110 կմ՝ Նախիջևանի ԻՀ-ի հետ)	
ՄԱՐԶԿԵՆՏՐՈՆԸ.....	ք. Կապան

Սյունիքի մարզը, 2016-2017 թթ. խոշորացման գործընթացի արդյունքում, ընդգրկում է 8 համայնք, որից 5-ը ներառում է և քաղաքային, և գյուղական բնակավայր, 3-ը՝ միայն գյուղական:

Մարզում բազմաճյուղ տնտեսության կազմակերպման և զարգացման համար առկա են անհրաժեշտ նախապայմաններ:

Մարզպետարանի գործունեության կազմակերպման ընդհանուր հարցեր

Մարզպետի աշխատակազմի 2021 թ. գործունեության համար հստակեցվել էին մարզի զարգացման հիմնական ուղղությունները, մարզում առկա և առաջնահերթ լուծում պահանջող սոցիալ-տնտեսական հիմնախնդիրները՝ 44-օրյա պատերազմից հետո ստեղծված նոր իրողություններով, դրանց լուծման համար մշակվել անհրաժեշտ միջոցառումների ծրագրեր, դրանք ներառել մարզպետարանի և կառուցվածքային ստորաբաժանումների աշխատանքային ծրագրերում:

Սահմանված կարգով կազմակերպվել է մարզային ենթակայության 132 կազմակերպությունների գործունեությունը, համակարգվել հանրապետական գործադիր մարմինների ավելի քան 51 տարածքային ծառայությունների աշխատանքը:

Համայնքների, հանրապետական գործադիր մարմինների, մարզային ենթակայության կազմակերպությունների և մարզպետարանի ստորաբաժանումների ղեկավարների հետ անցկացվել 23 խորհրդակցություն, որից 5-ը՝ արտագնա: Մի շարք օբյեկտիվ հանգամանքներով պայմանավորված՝ կայացել է մարզի խորհրդի ընդամենը 1 նիստ: Մարզի խորհրդի նիստում, խորհրդակցություններում քննարկվել են մարզի ընդհանուր սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի, կրթության, մշակույթի, առողջապահության և սոցիալական ապահովության խնդիրներին առնչվող, ինչպես նաև քաղաքաշինության, գյուղատնտեսության և հողօգտագործման, սուբվենցիոն տարբեր ծրագրերի իրագործման

ընթացքի, զորակոչի կազմակերպման, 44-օրյա պատերազմի հետևանքների հաղթահարման հետևանքով և այլ հարցեր:

Մարզի համայնքների տնտեսական և սոցիալական ենթակառուցվածքների զարգացումն ապահովելու նպատակով համայնքների կողմից 2021 թվականին ներկայացված և հավանության արժանացած 21 սուբվենցիոն ծրագրերի նախահաշվային արժեքը կազմել է 7,291,903,922 ՀՀ դրամ: Ընդհանուր կնքվել են 3,653,471,473 ՀՀ դրամի պայմանագրեր: Պետական բյուջեից համաֆինանսավորման մասնաբաժինը կազմել է 1,752,790,000 ՀՀ դրամ: Ինչպես նաև 2019 թվականից առկա են չավարտված երեք ծրագրեր՝ Քաջարան և Գորիս համայնքներում, իսկ 2020 թվականի ծրագրերից չեն ավարտվել հինգը՝ Կապան, Քաջարան և Մեղրի համայնքներում:

Մարզպետարանի կարևորագույն խնդիրներից է եղել փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացմանն աջակցելը և դրա համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծումը՝ հաշվի առնելով, որ փոքր և միջին ձեռնարկությունները հիմնականում օգտագործում են տեղական ռեսուրսներ, չեն պահանջում խոշոր ներդրումներ և աշխատատեղեր են ապահովում համեմատաբար կարճ ժամանակահատվածում:

Շարունակվել է միջազգային կառույցների, բարեգործական կազմակերպությունների և հիմնադրամների հետ ակտիվ համագործակցությունը:

Համայնքային ենթակառուցվածքների զարգացմանն ուղղված սուբվենցիաի տրամադրման ոլորտներում ավելացվել է՝ «Օպտիկամանրաթելային ցանցի/կապուղու կառուցում, բարելավում» ոլորտը, որը առաջակվել է Սյունիքի մարզպետարանի կողմից՝ հաշվի առնելով Սյունիքի մարզի բնակավայրերի համաչափ զարգացման կարևորությունը:

2021թ. ընթացքում ուսումնասիրվել է մարզի համայնքներից ստացված ավագանիների նիստերում ընդունված 492 որոշում, որից՝ 438-ը՝ անհատական, 78-ը՝ նորմատիվ: Դրանց՝ ՀՀ օրենսդրության համապատասխանության մասին կազմվել է 62 եզրակացություն:

Քաղաքացիական ծառայության թափուր պաշտոնների համար իրականացվել է 10 մրցույթ, որից 4-ը՝ ներքին, և դրանց արդյունքում համապատասխան պաշտոններում նշանակումներ: Սահմանված կարգով առկա և հեռավար կարգով վերապատրաստում են անցել 20 քաղաքացիական ծառայող:

2021թ. ընդունվել է մարզպետի 570 որոշում, առաքվել է 9039 փաստաթուղթ, մարզպետարան մուտքագրվել՝ 12666 թղթակցություն:

2021թ. ընթացքում կատարվել է 441 քաղաքացիների ընդունելություն: Մարզպետի մոտ ընդունելության համար հերթագրված և ընդունելությանը մասնակցած քաղաքացիների վերաբերյալ տեղեկատվությունը պարբերաբար տեղադրվում է մարզպետարանի պաշտոնական կայքում:

Տարածքային կառավարման, տեղականին քնակառավարման և հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ստորաբաժանումների գործունեությանն առնչվող հարցեր

2021 թվականին մարզի 2 համայնքներում իրավական և մասնագիտական հսկողություն է իրականացվել տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեության նկատմամբ՝ համաձայն հաստատված աշխատանքային ծրագրի:

2021 թվականին մարզպետը, «Հայաստանի Հանրապետության ընտրական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքով իրեն վերապահված լիազորությունների շրջանակներում, ապահովել է Սյունիքի մարզում ՀՀ Ազգային ժողովի 2021 թվականի հունիսի 20-ին անցկացված համապետական արտահերթ ընտրության, մարզի Գորիս, Տաթև, Տեղ, Մեղրի և Կապան բազմաբնակավայր համայնքներում կայացած համայնքի ավագանու՝ համամասնական ընտրակարգով ընտրությունների հետ կապված գործառույթների իրականացումը:

Մեթոդական և խորհրդատվական օգնություն է ցուցաբերվել մարզի 8 համայնքապետարանների աշխատակազմերին՝ իրենց լիազորությունների իրականացման հետ կապված հարցերով:

Ապահովվել է ՀՈԱԿ-ների տնօրենների, ինչպես նաև համայնքային ծառայության թափուր պաշտոններ համալրելու համար հայտարարված մրցույթների հրապարակայնությունը:

2021 թվականի ընթացքում համայնքային ծառայության թափուր պաշտոնների համալրման նպատակով կայացել է 27 մրցույթ, ատեստավորվել է 48, վերապատրաստվել՝ 145 համայնքային ծառայող: Վերապատրաստվել են նաև համայնքի ավագանու 25 անդամներ: ՀՀ ԱԻՆ ճգնաժամային կառավարման ակադեմիայում վերապատրաստվել են մարզպետարանի, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու կազմակերպությունների 122 աշխատակիցներ:

Մարզի բոլոր 8 համայնքներն ապահովված են համակարգչային տեխնիկայով և համացանցային կապով, էլեկտրոնային փոստարկղներով, համայնքային կառավարման տեղեկատվական համակարգերով, ունեն համացանցային պաշտոնական կայքեր:

Մարզպետարանի կայքում պարբերաբար հրապարակվել են նաև համայնքների ավագանիների կողմից ընդունված և 2021 թվականի ընթացքում մարզպետարան առաքված որոշումները, ՀՈԱԿ-ների տնօրենների և համայնքային ծառայության թափուր պաշտոնների համար մրցույթների մասին հայտարարությունները և համայնքներին վերաբերող այլ տեղեկատվություն:

Սահմանված ժամկետներում ուսումնասիրվել, մշակվել և ընթացք են տրվել զորահավաքային նախապատրաստության և զորահավաքային առաջադրանքների հետ կապված փաստաթղթերին, անհրաժեշտ աջակցություն է ցուցաբերվել պահեստազորայինների եռամսյա վարժական հավաքների կազմակերպման աշխատանքներին:

Մարզպետը՝ որպես մարզի զորակոչային հանձնաժողովի նախագահ, իր իրավասության շրջանակներում օժանդակություն է ցույց տվել մարզի զինկոմիսարիատին՝ զորակոչերի նախապատրաստման և անցկացված ուսումնավարժանքների կազմակերպման ժամանակ:

Մարզային զորակոչային հանձնաժողովի կողմից 86 քաղաքացու վերաբերյալ եզրակացություն է տրվել շարքային կազմի պարտադիր զինվորական ծառայության զորակոչից տարկետում տալու մասին:

Կատարվել են ամառային զորակոչի պլանային առաջադրանքները (107,8%), իսկ ձմեռային զորակոչն ընթացքի մեջ է:

Սերտ համագործակցություն է հաստատվել ՀՀ Սյունիքի մարզպետարանի և ՀՀՊՆ, ՀՀ ԱԱԾ սահմանապահ զորքերի և ՌԴՊՆ՝ մարզի տարածքում տեղակայված զորամասերի միջև:

Մարզպետի 2020 թվականի դեկտեմբերի 24-ի N307-Ա որոշմամբ հաստատվել է «Հայաստանի Հանրապետության Սյունիքի մարզի արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության և քաղաքացիական պաշտպանության համակարգերի նախապատրաստման 2021 թվականի հիմնական միջոցառումների պլանը», որն ամբողջությամբ կատարվել է:

Մարզպետի համապատասխան որոշումներով 2021 թվականի ընթացքում անց են կացվել 1 հրամանատարաշտաբային ուսումնավարժություն, 3 շտաբային վարժություն, 3 օբյեկտային վարժանք, 20 հատուկ տակտիկական ուսումնավարժություններ, 1 ցուցադրական հատուկ տակտիկական ուսումնավարժություն, 30 բնակավայրերում՝ շտաբային ուսումնավարժություններ:

2021 թվականի ընթացքում մարզում գրանցվել են 750 արտակարգ դեպքեր, որոնցից՝ 682-ը՝ տեխնածին, 68-ը՝ տարերային:

Մարզում առկա է 164 հատ շջակ և 1 հատ բարձրախոս, որից սարքին է 139-ը:

Ընդհանուր թվով մարզում առկա են 595 կազմավորումներ, 2892 մարդ անձնակազմով և 1201 տրանսպորտային միջոցներ ու 796 ինժեներական տեխնիկա:

Վերին Խոտանան, Աղվանի, Շուռնուխ և Շինուհայր բնակավայրերում հիմնվել են հրշեջ-փրկարարական հենակետեր:

Տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ՔՊ ինժեներական ծառայությունների հետ համատեղ ուսումնասիրվել է բնակելի շենքերի նկուղների վիճակը՝ բնակչության պատսպարման կազմակերպման հնարավորության տեսանկյունից:

Մարզպետարանում կազմվել են 2020 թվականի սեպտեմբերի 27-ին Արցախում սանձազերծված պատերազմում զինծառայողների կյանքին և առողջությանը պատճառված վնասի դիմաց հատուցում ստանալու համար Սյունիքի մարզի 218 զոհված, 54 վիրավոր և 4 անհետ կորած հետևյալ զինծառայողների գործերը և ներկայացվել ՀՀ պաշտպանության նախարարություն:

Մարզպետարանում վարվում է Արցախից տեղահանված և մարզում ժամանակավոր բնակվող Արցախի Հանրապետության քաղաքացիների տեղեկատվական բազան: Մարզում 2022 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ բնակվում են Արցախից տեղափոխված 1014 ընտանիքներ(3685 մարդ):

Կազմվել է մարզի Շուռնուխ և Որոտան բնակավայրերում գտնվող և Ադրբեջանի վերահսկողության տակ անցած բնակելի անշարժ գույքի հասցեում հաշվառված կամ այդ հասցեում փաստացի բնակված քաղաքացիներին օժանդակելու համար ՀՀ կառավարության 2021 թվականի փետրվարի 4-ի N 112-Լ որոշմամբ հաստատված միջոցառման միջոցառման շահառուների ցանկը և ներկայացվել ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն:

Մարզում կառավարության տարածքային քաղաքականության իրականացումն ըստ բնագավառների

❖ Ֆինանսական բնագավառ

2021 թվականի ընթացքում ՀՀ պետական բյուջեից մարզին հատկացված միջոցների ֆինանսավորումը կազմել է 96.6%:

Առողջապահության բնագավառում հիվանդանոցային, շտապ օգնության, ամբուլատոր-պոլիկլինիկական և նեղ մասնագիտական /հոգեբուժական/ դիսպանսերային ծրագրերով նախատեսված բազային ծավալը 2021թ. կազմել է 2.097 մլրդ դրամ, որն առողջապահության գործակալության կողմից ընդունվել և փոխհատուցվել է 20.055 մլն. դրամ:

ՀՀ պետական բյուջեով 2021թ. մարզի 8 համայնքներին նախատեսված 5.1 մլրդ դրամ դոտացիաները հատկացվել են ամբողջությամբ:

Համայնքների բյուջեները ընդհանուր եկամուտների մասով կատարվել են 82.4 %, իսկ սեփական եկամուտները ապառքներով՝ 109.7%: Բնակչության մեկ շնչի հաշվարկով համայնքների սեփական եկամուտները կազմում է 19.8 հազ.դրամ:

Փաստացի հավաքագրված սեփական եկամուտների 2.7 մլրդ դրամ ընդհանուր ծավալում հողի հարկի տեսակարար կշիռը կազմում է 2.1%, գույքահարկինը՝ 33.5%, վարձակալությամբ տրված գույքի վարձավճարներինը՝ 31.5%:

Կազմվել և գլխադասային մարմիններին են ներկայացվել 2022-2024թթ. պետական միջնաժամկետ ծախսային ծրագրերի և 2022թ. բյուջետային ֆինանսավորման հայտերը:

ՀՀ Սյունիքի մարզպետարանի կարիքների համար 2021թ. կազմակերպվել է 50 գնման ընթացակարգ, որոնց արդյունքում կնքված 176 պայմանագրերը հաշվառվել են ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից: Ընդհանուր առմամբ խնայվել է 1.6մլն. դրամ:

2021թ. պետական բյուջեով հաստատված մարզպետարանի պահպանման ծախսերի գումարից խնայվել է ավելի քան 8.6 մլն դրամ, որն ամբողջությամբ վերադարձվել է պետբյուջե:

❖ Արդյունաբերության բնագավառ

Մարզի տնտեսության առանցքային ճյուղը արդյունաբերությունն է: Մարզի արդյունաբերական ձեռնարկություններում թողարկված արտադրանքի ծավալը 2021 թվականին՝ նախնական տվյալներով, ընթացիկ գներով կկազմի շուրջ 393.212 մլրդ դրամ, որը նախորդ տարվա նկատմամբ կաճի (համադրելի գներով) մոտ 9.3%-ով:

Իրացվել է ավելի քան 390.5 մլրդ դրամի պատրաստի արտադրանք, որից ԱՊՀ երկրներում՝ 37.1մլրդ դրամ, այլ երկրներում՝ 0.33 մլրդ դրամ:

Արդյունաբերական արտադրանքի ծավալում գերակշիռ մաս է կազմում հանքագործական արդյունաբերական արտադրանքը՝ նախնական տվյալներով (ընթացիկ գներով) մոտ 329.6 մլրդ դրամ, կամ ընդհանուրի 83.5%-ը:

2021 թվականին հանրապետությունում թողարկված արդյունաբերական արտադրանքի մոտ 17%-ը բաժին է ընկել Սյունիքի մարզի արդյունաբերական կազմակերպություններին:

Նախորդ տարվա համեմատ, 2021 թվականին մարզի արդյունաբերական ձեռնարկությունների արտադրության ծավալների՝ նախնական տվյալներով շուրջ 26.05%-ով աճը պայմանավորված է հանքագործական արդյունաբերության աճով՝ մետաղական հանքաքարերի արդյունահանման՝ մոտ 62.8%, էլեկտրականության, գազի, գոլորշու և լավորակ օդի մատակարարման 9.09%, մշակող արդյունաբերության 9.09% աճով:

2021 թվականին մարզում արտադրված էլեկտրաէներգիայի ծավալը՝ նախնական տվյալներով 2020 թվականի նկատմամբ կազմել է 97,28%, արտադրվել է մոտ 1.089 մլրդ. կվտ/ժամ էլեկտրաէներգիա, որը 2020 թվականին նույն ժամանակաշրջանի համար կազմել է հանրապետությունում արտադրված էլեկտրաէներգիայի շուրջ 17.9%-ը, հիդրոէլեկտրակայաններում ստացվածի՝ շուրջ 58.6%-ը:

2020 թվականին մարզում սպառված գազի բաժանորդ բնակիչների թիվը կազմել է 26,286 (նախորդ տարվա համեմատ 1.0%-ով ավելի), իսկ կազմակերպություններին՝ 551 (նախորդ տարվա համեմատ 7.2%-ով ավելի):

❖ Քաղաքաշինության բնագավառ

2021 թվականի ընթացքում մարզում իրականացվել են մոտ 20.5 մլրդ. դրամի համաշինարարական աշխատանքներ: Կատարված աշխատանքների ընդհանուր ծավալից մոտ 8 մլրդ. դրամը նպատակաուղղվել է կապիտալ շինարարությանը, 2,0 մլրդ. դրամը՝ հիմնանորոգմանն ու վերանորոգմանը:

Իրականացված աշխատանքների 19.0 %-ը կատարվել է պետական բյուջեի, իսկ 81 %-ը՝ համայնքների բյուջեների և ֆինանսավորման այլ աղբյուրների հաշվին:

Մարզում իրականացված քաղաքաշինական ծրագրերի ծավալներն ըստ ուղղվածությունների բնութագրվում են հետևյալ կերպ

հհ	Ուղղորդ	Ներդրման չափը (դրամ)	%
1	Զբոսաշրջություն	51 471 430	0,25
2	Գյուղատնտեսություն	50 000 000	0,24
3	Բնապահպանություն	33 632 760	0,16
4	Կրթություն	2 147 882 303	10,47
5	Մշակույթ և սպորտ	668 849 169	3,26
6	Առողջապահություն	49 716 535	0,24
7	Սոցիալական պաշտպանություն	289 075 000	1,41
8	Տրանսպորտային ենթակառուցվածքներ	65 061 960	0,32
9	Զրամատակարարում և ջրափեռացում	1 399 627 131	6,82
10	Գազի ֆիկացում	1 418 044 493	6,91
11	Էներգետիկա	11 680 033 711	56,94
12	Քաղաքաշինություն	2 659 170 790	12,96
	Ը Ն Դ Ա Մ Ե Ն Ը	20 512 565 282	

Որից

1	Պետական բյուջե	3 920 255 388	
2	Համայնքային բյուջե	1 170 010 755	
3	Այլ ներդրողներ	15 429 449 039	
	Սուբվենցիոն ծրագրեր	2 038 884 464	

Համայնքների ղեկավարների կողմից 2021թ. տրվել է 289 շինարարության, 4 քանդման և 108 ավարտական ակտ (շահագործման թույլտվություն):

Հաստատված քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի բացակայության դեպքում կառուցապատումների նպատակով իրականացվել է համայնքների ղեկավարների կողմից ներկայացված 65 հողհատկացումների առաջարկությունների համաձայնեցում համապատասխան մարմինների հետ, որից 35-ին տրվել է համաձայնություն, 11-ը մերժվել են, 19-ը հետ է ուղարկվել համայնք լրամշակման:

Մարզի էներգետիկ անվտանգությունն ապահովելու նպատակով ձեռնարկվել են միջոցառումներ 0,4կվ լարման մալուխային և օդային գծերի վերակառուցման, էներգիայի հաշվիչների փոխարինման, ենթակայանների վերանորոգման կատարված աշխատանքների նկատմամբ հսկողություն սահմանելու ուղղությամբ:

Համակարգված աշխատանքներ են տարվել աղբահանության և սանիտարական մաքրման կազմակերպման ուղղությամբ: 2021 թվականին գույքագրված 5 աղբավայրերը մնացել են շահագործման մեջ: Աղբանոցների վերացման ուղղությամբ աշխատանքներ չեն իրականացվել: Տնտեսվարող սուբյեկտների հետ կնքված պայմանագրերի թիվը 2021 թվականի ընթացքում 2210-ից հասցվել է 2234-ի: Աղբահանության ինքնածախսածածկման ուղղությամբ 2021 թվականի եկամուտ-ծախս հարաբերակցությունը կազմել է 75%:

Սահմանված կարգով կատարվել են զոհված (մահացած) և հաշմանդամ դարձած զինծառայողների (ազատամարտիկների) ընտանիքների բնակարանային պայմանների բարելավման ուղղությամբ աշխատանքները: 2021թ. ընթացքում ՀՀ պաշտպանության նախարարության կողմից բնակարանի գնման վկայագրեր են տրվել 2 ընտանիքի, 3 ընտանիք վերցվել են հաշվառման:

Տարվա ընթացքում ավարտին է հասցվել Մեղրի, Ագարակ քաղաքների և Լեհվազ գյուղի գազիֆիկացման շինմոնտաժային աշխատանքները իրականացվել է 280 մլն դրամի աշխատանք, սակայն գազամատակարարում չի իրականացվել փաստաթղթային ձևակերպումների պատճառով: 2021թ.բաժանորդների թիվն ավելացել է 257-ով: Տարեսկզբի 26029-ի դիմաց բաժանորդների թիվը տարեվերջին հասել է 26286 կամ աճը կազմել է 1 %: Գազասպառող տնտեսվարողների թիվը 514-ից հասել է 551-ի, կամ աճը կազմել է 7,2%:

Համակարգված աշխատանքներ են տարվել աղբահանության և սանիտարական մաքրման կազմակերպման ուղղությամբ: 2021 թվականին գույքագրված 5 աղբավայրերը մնացել են շահագործման մեջ: Աղբանոցների վերացման ուղղությամբ աշխատանքներ չեն իրականացվել: Տնտեսվարող սուբյեկտների հետ կնքված պայմանագրերի թիվը 2021 թվականի ընթացքում 2210-ից հասցվել է 2234-ի: Աղբահանության ինքնածախսածածկման ուղղությամբ 2021 թվականի եկամուտ-ծախս հարաբերակցությունը կազմել է 75%:

❖ Ճանապարհաշինության բնագավառ

ՀՀ Սյունիքի մարզի ընդհանուր օգտագործման ավտոմոբիլային տարբեր նշանակության ճանապարհային ցանցի երկարությունը, կազմում է 1014.75 կմ, այդ թվում միջպետական՝ 352.0 կմ, հանրապետական՝ 163.05 կմ և մարզային նշանակության 499.7 կմ:

Տարվա ընթացքում որոշակի աշխատանքներ են կատարվել միջպետական, հանրապետական և մարզային նշանակության ճանապարհների հիմնանորոգման ու պահպանման ուղղությամբ:

ՀՀ պետական բյուջեով 2021 թվականի ընթացքում մարզի ճանապարհաշինարարական և այլ կազմակերպությունների կողմից ընդհանուր առմամբ իրականացվել է ավելիքան 5.53 մլրդ դրամ ընդհանուր գումարի աշխատանքներ, այդ թվում տարբեր նշանակության ընդհանուր օգտագործման ավտոմոբիլային ճանապարհների հիմնանորոգման, միջին նորոգման համար՝ մոտ 4.53 մլրդ. դրամ, իսկ պահպանման, շահագործման և ձմեռային պահպանության համար 992.721 մլն դրամ:

ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությանը պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին միջպետական, հանրապետական նշանակության ճանապարհների ձմեռային պահպանության, ընթացիկ պահպանման ու շահագործման համար կատարվել է 789.9 մլն. դրամի աշխատանքներ:

Պետական բյուջեից միջպետական նշանակության ճանապարհների հիմնանորոգման համար հատկացված 3,7 մլրդ. դրամից իրականացվել են՝ 10,0 կմ երկարությամբ ա/ճ Մ-2 Երևան-Երասխ-Գորիս-Մեղրի-Իրանի սահման միջպետական նշանակության ավտոճանապարհի կմ374+000-կմ384+300 հատվածի հիմնանորոգում՝ ավելի քան 1.005 մլրդ. դրամ և 17.5 կմ Մ-2, Մ2-Տաթև-Աղվանի-Մ2 (Սյունիք) ավտոճանապարհի կմ37+500-կմ55+000 հատվածի հիմնանորոգում մոտ 2.737 մլրդ. դրամ:

Արհեստական կառույցների պահպանության և շահագործման (Արաքս գետի Մեղրիի կամուրջ) և Մ-2 ճանապարհի նշագծման համար ծախսվել է 115,4 մլն դրամ:

Մարզպետարանի պատվիրատվությամբ պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին մարզում իրականացվել են մարզային նշանակության ճանապարհների 300,66 կմ երկարությամբ՝ ձմեռային պահպանության և 160,085 կմ երկարությամբ՝ ընթացիկ պահպանման և շահագործման գծով՝ 202,821 մլն. դրամի աշխատանքներ:

❖ **Գյուղատնտեսության և բնապահպանության բնագավառ**

Մարզի 43.9 հազ. հա վարելահողերից 2021թ. գյուղատնտեսական արտադրության կազմակերպման նպատակով գյուղացիական և ֆերմերային տնտեսությունների կողմից ցանքատարածությունների տակ է դրվել 20,8 հազ.հա, որը կազմում է ընդհանուր վարելահողերի 47,5 %, անցած տարվա 19,8 հազ. հա-ի համեմատ ունենք 1000 հա-ի աճ:

«Սերմարտադրողների միություն» ՍՊԸ-ի (ՍԱՄ) միջոցով մարզի համայնքների տրվել է՝ աշնանացան ցորենի 50 տոննա էլիտա, 210 տոննա առաջին վերարտադրության սերմացու, կերային մշակաբույսեր (կորնզան՝ 28,0 տ, վարսակ՝ 36,0 տ) 64,0տ::

Տարվա ընթացքում «Մեղրիի տարածաշրջանի պտղաբուծության զարգացման» ՀԿ-ն «Բնապահպանության զարգացում» ծրագրի միջոցով իրականացվել է վաղահաս տնկիների (սալոր, կեռաս, թուզ, արքայանարինջ) ներդրում (1120 շահառու):

Գյուղատնտեսական աշխատանքների կազմակերպման համար ՀՀ կառավարության կողմից սուբսիդավորվել են գարնանացան մշակաբույսերի (գարի,

ցորեն, կորնգան, առվույտ, հատիկաընդեղեն՝ ոսպ, ոլոռ և սիսեռ) և աշնանացան ցորենի սերմացուները:

Այդ ծրագրերի միջոցով մարզին մատակարարվել է գարնանացան գարու՝ 250տ, գարնանացան կորնգանի՝ 34,0տ, առվույտի՝ 11,0տ և վարսակի՝ 18,0տ սերմացու:

Մարզ են ներկրվել և հողօգտագործողներին տրվել 91.7 տոննա գարնանացան գարու, 0.646 տոննա առվույտի, 5.160 տոննա կորնգանի սերմացուներ:

2021թ. մարզի առավել վարակված 8125 հեկտար տարածության վրա մկնանման կրծողների դեմ քիմիական պայքարի միջոցառումներ իրականացնելու նպատակով ձեռք է բերվել 650 լիտր «Բրոմադիալոն» տեսակի մկնասպան թունանյութ:

Շարունակվել է ՀՀ կառավարության կողմից սուբսիդավորված վարկերի տրամադրման, լիզինգային եղանակով գյուղտեխնիկայի և գյուղգործիքների ձեռքբերման գործընթացը: ՀՀ կառավարության կողմից Սյունիքի հարցերով ստեղծված միջգերատեսչական աշխատանքային խմբի ու միջազգային դոնորի համագործակցության մշակած ծրագրերի արդյունքում սահմանամերձ գյուղերին տրամադրվել են գյուղտեխնիկայի ու գյուղսարքավորումների /սարքավորումներ, մոտորվոկներ, խոտհնձիչներ/ խմբաքանակներ: Բացի սրանից, մարզի որոշ բնակավայրերի բնակիչների տրամադրվել է գաճաճ ընկուզենու, արքայանարնջի, խնձորենու տնկիներ:

2021թ. ընթացքում գյուղատնտեսական աշխատանքներում ներգրավված է եղել մարզում առկա գյուղտեխնիկայի 90%-ը:

2021թ. մարզի 21 բնակավայրերի համար կատարվել են ագրոքիմիական քարտեզների մշակման աշխատանքներ:

Մաքրվել են ոռոգման ներքին ցանցերը, բոլոր հայտ ներկայացրած գյուղացիական և ֆերմերային տնտեսություններին տրվել է անհրաժեշտ չափի ոռոգման ջուր: 2021թ. մարզում ոռոգվող հողատարածքը կազմել է 1144,58 հա:

2021 թ. Վրաստանի Հանրապետությունից գարնանը բերվել են 220 տոհմային մայրեր, իսկ ՖԱՕ ծրագրի միջոցով՝ 250 մեղվաընտանիք:

Պետպատվերի շրջանակներում իրականացվող պատվաստումների և հակահամաճարակային այլ միջոցառումների համար ձեռք են բերվել անհրաժեշտ պարագաներ և անասնաբուժական ծառայության հետ համատեղ վերահսկվել և համակարգվել են գյուղատնտեսական կենդանիների հիվանդությունների դեմ պայքարի աշխատանքները: Արդեն 4-րդ տարին է մարզի Գորիս, Տեղ, Տաթև և Սիսիան համայնքներում չի լուծվել անասնաբույժների խնդիրը:

Տեղ բնակավայրում Ռազմավարական զարգացման գործակալության միջոցով, համայնքի համաներդրմամբ, բացվել են անասնաբուժական կետ, ոչխարների լողանոց:

Տարվա ընթացքում զանգվածային հիվանդություններ չեն արձանագրվել: Արձանագրվել է խոզերի աղիքային ինֆեկցիոն հիվանդություն, որոնք ենթարկվել են սանիտարական սպանդի:

Մարզում գործում է 13 տոհմային տնտեսություն՝ 1700 գլխաքանակով: Տարվա ընթացքում կատարվել է 1200 գլուխ խոշոր եղջերավոր անասունների (կովերի) արհեստական սերմնավորում:

Սահմանվել է առավել ուժեղացված հսկողություն մսամթերքների վաճառքի կետերում: Մսի վաճառքը թույլատրվում է միայն փորձաքննության արդյունքներից ելնելով: Այդ նպատակով մարզի բոլոր քաղաքներում բացվել են փորձաքննության լաբորատորիաներ: Աշխատանքներ են տարվում իսպառ վերացնելու մսի բակային,

փողոցային վաճառքը: Սպանդանոցների շահագործումից հետո այս խնդիրը իսպառ կվերանա:

2021 թվականի տվյալ ժամանակահատվածում <<ՌԶԳ>>-ի գլխավորությամբ շարունակել ենք նախարարի դաշտային ճանապարհների կայացման աշխատանքների առաջին փուլը: Ըստ որի արդեն իսկ համայնքների հետ կազմվել են շինարարական աշխատանքների իրականացման պայմանագրերը՝ ամոռջ տարվա համար:

Արցախյան պատերազմի հետևանքով մարզի գյուղատնտեսության ոլորտին պատճառված վնասների գույքագրման միջոցով /թե հողային ֆոնդի, թե անասնազրկաքանակի և թե գյուղ տեխնիկայի/ կնախաձեռնվեն կոնկրետ միջոցներ:

Անհրաժեշտ ուշադրություն է դարձվել բնության և շրջակա միջավայրի պահպանությանը, ապահովվել համագործակցություն բնապահպանական խնդիրներով զբաղվող հասարակական կազմակերպությունների հետ:

Աշխատանքներ են տարվել համայնքների ընդհանուր օգտագործման տարածքներում ապօրինի ծառահատումների, աղբակույտերի և արտադրական թափոնների տեղափոխման ուղղությամբ: Տեղական ծրագրեր են մշակվել նաև գյուղական բնակավայրերում ծառատնկումների կազմակերպման, փողոցների մաքրման ուղղությամբ:

Ապահովվել է նաև համագործակցությունը բնական պաշարների և ընդերքօգտագործման բնագավառում: Տասներեք կազմակերպություն ունի մարզում օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ընդերքի ուսումնասիրության լիցենզիա:

❖ Հողօգտագործման բնագավառ

2021թ. գյուղատնտեսական արտադրության կազմակերպման նպատակով մարզի մոտ 44.0 հազ.հա վարելահողերից օգտագործվել է 36.3 հազ. հա: Բարձրադիր և սահմանամերձ գոտիներում գտնվելու, մեծ թեքություններ ունենալու և տնտեսապես ոչ շահավետ լինելու պատճառներով համայնքներում չի օգտագործվել մոտ 7.5 հազ.հա վարելահող, այդ թվում՝ 4.1 հազ. հա պետական և համայնքային սեփականության:

Մարզի պետական և համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերից (անկախ հողամասերի նպատակային նշանակությունից) 2021թ. հողօգտագործողների կողմից օգտագործվել է (վարձակալություն, կառուցապատման իրավունք, սերվիտուտ և այլն) ավել քան 49.0 հազ. հեկտար՝ տարեկան շուրջ 625 մլն դրամ վճարով: 2021 թվականի հողօգտագործման դիմաց հաշվարկված վճարներից գանձումները կազմել են 90%:

2021թ. մարզի 7 համայնքներում տարբեր նպատակային նշանակության հողամասերից աճուրդ-վաճառքի ձևով օտարվել է 60.9 հա հողամաս: Հողերի օտարումից տեղական բյուջեներ է մուտքագրվել ավելի քան 83 մլն. դրամ, որը օտարված հողամասերի կադաստրային արժեքների հանրագումարը գերազանցում է ավելի քան 51%-ով:

2021թ. ընթացքում համայնքներում փոփոխվել է 58 միավոր, ավելի քան 600 հեկտար ընդհանուր մակերեսով հողամասերի նպատակային նշանակությունը՝ ինչը խթան կհանդիսանա մարզում սահմանային անվտանգության, ընդերքօգտագործման, այլընտրանքային էներգետիկայի, զբոսաշրջության, հասարակական սպասարկման և ենթակառուցվածքների զարգացման համար: Արդյունքում իրականացվել է ավելի քան 1.2 մլրդ. դրամի ներդրում, բացվել ավելի քան 200 հիմնական և ժամանակավոր աշխատատեղ:

2021թ. հողամասերի նպատակային նշանակությունների փոփոխության արդյունքում՝ որպես կադաստրային արժեքների տարբերություն, համայնքների բյուջեներ են մուտքագրվել մոտ 3 մլն. դրամ:

Առողջապահություն և սոցիալական ապահովության բնագավառ

2021թ. մարզպետարանի գործունեությունը հիմնականում ուղղված էր ապահովելու գործող առողջապահական հաստատությունների համաչափ զարգացումը, առողջության առաջնային պահպանման, մոր և մանկան առողջության, ծննդօգնության, շտապ օգնության և բուժականմանկաբարձական կետերում ցուցաբերվող բուժօգնության բարձր որակը ու մատչելիությունը: Առանձնակի ուշադրություն էր դարձվում պացիենտների անվտանգության ապահովման գործընթացի վրա, մասնավորապես ինտենսիվ աշխատանքներ են տարվել իմունոկանխարգելման, ինչպես նաև ներհիվանդանոցային վարակի կանխարգելման ուղղությամբ: Վերագրյալ գործընթացը ավելի կարևորվել է 2020 թվականի մարտից սկսված համավարակի պայմաններում: Ամենօրյա մոնիտորինգի միջոցով հնարավորինս կառավարվել է վարակի տարածումն և իրականացվել են մի շարք կանխարգելիչ միջոցառումներ: 2021 թվականին մարզում իրականացվել է 15810 թեստավորում, դրական արդյունք է արձանագրվել 6992 դեպքում: 2021 թվականին մարզում համավարակի դեմ պայքարի շրջանակներում բացվել են երկու հիվանդանոցային բաժանմունքներ՝ Կապանի և Գորիսի բժշկական կենտրոններում, որտեղ բուժվել են 1056 հիվանդ: 100000 բնակչի հաշվով ԿՈՎԻԴ-ով հիվանդացության ցուցանիշը կազմել է 5066, մահացության ցուցանիշը՝ 1 պրոմիլ, իսկ հոսպիտալային մահաբերության ցուցանիշը՝ 10.5 %: Սկսած 2021 թվականի ապրիլից առանձնակի ուշադրության կենտրոնում էր ԿՈՎԻԴ-ի դեմ պատվաստման գործընթացը, ինչը մարզային հանձնաժողովի կողմից ենթարկվում էր ամենօրյա մոնիտորինգի: 2021 թվականի դեկտեմբերի 29-ի դրությամբ ԿՈՎԻԴ-ի դեմ պատվաստման ընդգրկվածությունը 18-ից բարձր տարիքի կցագրված բնակչության շրջանում կազմել է շուրջ 43%:

2021 թվականին ծնելիությունը մարզում կազմել է 9.3, մահացությունը՝ 11, մանկական մահացությունը՝ 3.9, պրոմիլ: Մարզի բնակչության բնական աճը կազմել է (-1.7):

2021 թվականի վերջում «Կապանի բժշկական կենտրոն» ՓԲԸ-ի բազայի վրա իր դռները բացեց մագնիսառեզոնանսային տոմոգրաֆիայի կենտրոնը:

Մարզային ենթակայության ներքո գործում են 6 փակ բաժնետիրական ընկերություններ (5 բժշկական կենտրոններ և 1 նյարդահոգեբուժական դիսպանսեր) և 10 պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններ՝ գյուղական առողջության առաջնային պահպանման կենտրոններ:

10000 բնակչի հաշվով բուժապասարկումն իրականացվել է 16.3 բժշկի և 40.7 միջին բուժաշխատողի միջոցով: 2021 թվականին արտահիվանդանոցային այցելությունների թիվը մեկ բնակչի հաշվով կազմել է 2.9:

Ստացիոնար բժշկական հաստատություններում ծավալված էր ըստ առանձին մասնագիտությունների 370 մահճակալ և 125 մահճակալ՝ ԿՈՎԻԴ-ով հիվանդների համար: Մարզում հիվանդանոցային բուժօգնություն է ստացել 11398 մարդ: Շտապ օգնության ծառայության միջոցով իրականացվել է 18675 կանչ:

2021 թվականին մեծ ուշադրություն է դարձվել բժշկական կադրերի մասնագիտական գիտելիքների կատարելագործման վրա, ինչը հիմնականում պայմանավորված էր համավարակով: Մարզի բոլոր բժիշկները և բուժքույրերը անցել են

բազմաթիվ և տարբեր թեմաներով հեռավար դասընթացներ, շեշտադրված դասընթացներ են իրականացվել նաև ԿՈՎԻԴ -ի ախտորոշման, վարման, կանխարգելման թեմաներով:

Կազմակերպվել է անվճար և արտոնյալ պայմաններով դեղամիջոցներ ստանալու իրավունք ունեցող անձանց դեղերով ապահովման գործընթացը: ՀՀ առողջապահության նախարարությունից ստացվել և բաշխվել են կենտրոնացված գնումներով ձեռք բերված 85.6 մլն դրամի, իսկ մարդասիրական օգնության ճանապարհով՝ 19.6 մլն դրամի դեղորայք, բժշկական պարագաներ:

2021 թվականին, կապված կորոնավիրուսի վարակի հետ, Կապանի և Գորիսի բժշկական կենտրոնների ինֆեկցիոն բաժանմունքները վերապրոֆիլավորվել են COVID բաժանմունքների և վերապրոֆիլավորվելուց հետո հաստատվել են վերջիններիս հաստիքացուցակները:

ՀՀ կառավարության 2020 թվականին ապրիլի 24-ի N 614-Ա որոշման համաձայն «<Սյունիքի մարզային արյան փոխներարկման կայան>> ՓԲԸ պետք է միավորվեր պրոֆ. Հ.Ռ.Յոյանի անվան արյունաբանական կենտրոն ՓԲԸ-ի հետ: Կապված պատերազմական իրավիճակի հետ աշխատանքները հետաձգվել են և ավարտվել 2021 թվականին: 2021 թվականին ավարտվել են նաև «<Տաթևի առողջության կենտրոն>> ՊՈԱԿ-ի և «<Շինուհայրի ԱԱՊԿ>> ՊՈԱԿ-ի միաձուլման աշխատանքները:

2021 թվականին առողջապահական ընկերությունների նյութատեխնիկական բազայի հագեցման և կադրերով համալրման գործընթացները կրել են շարունակական բնույթ, իրականացվել են միջոցառումներ՝ ֆինանսական հոսքերի արդյունավետ կառավարման ուղղությամբ:

2021 թվականի ֆինանսական մուտքերը կազմել են՝ պետական պատվերի կատարողականի համաձայն՝ 2.97 մլրդ. դրամ, իսկ արտաբյուջետային՝ 1.04 մլրդ. դրամ: ՊԱԳ-ի կողմից կատարողականը փոխհատուցվել է 98,6%: Բուժհաստատությունները 2021 թվականի աշխատավարձի գծով կրեդիտորական պարտքեր չեն ունեցել:

Համակարգի չլուծված հիմնախնդիրներ են շարունակում մնալ՝

- Կապանի և Գորիսի բժշկական կենտրոնների պոլիկլինիկական մասնաշենքերի հիմնանորոգումը
- Անգեղեկոթի բժշկականամբուլատորիայի ջեռուցման ապահովումը
- Մեղրիի, Քաջարանի, Սիսիանի բժշկական կենտրոնների և նյարդահոգեբուժական դիսպանսերի համալրումը անհրաժեշտ բժշկական կադրերով
- Մեղրիի, Քաջարանի և Կապանի բժշկական կենտրոնների դիախերձարանների կառուցումը
- Խնձորեսկի ԱԱՊԿ-ի շենքի հիմնանորոգումը

Սոցիալական բնագավառ

«Հայաստանի Հանրապետության 2021թ. պետական բյուջեի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով, Հայաստանի Հանրապետության Սյունիքի մարզպետարանին բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման «Այլ նպաստներ բյուջեից» հոդվածով նախատեսված 30 մլն դրամն ամբողջությամբ ուղղվել է սոցիալապես անապահով քաղաքացիներին օգնություն հատկացնելուն:

Հաշվետու ժամանակահատվածում դրամական օգնություն ստանալու նպատակով մարզպետարան է դիմել 1520 քաղաքացի: Դիմումները սահմանված կարգով ուսումնասիրվել են համապատասխան հանձնաժողովում, որից դրական եզրակացության

արդյունքով ընթացք է տրվել 1101 դիմումների՝ հատկացնելով 20.000-ից 100.000-ական դրամ օգնություն:

ՀՀ կառավարության 2021 թվականի մարտի 4-ի N 291-Ն որոշմամբ ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից Սյունիքի մարզպետարանին հատկացվել է ևս 50 մլն դրամ «Այլ նպաստներ բյուջեից» հոդվածով նախատեսված ծախսերի համար: Հատկացված 50 մլն դրամից ծախսվել է 44.749.000 դրամ, մնացած գումարը վերադարձվել է պետական բյուջե:

44-օրյա պատերազմի ժամանակ զոհված զինծառայողների 223 ընտանիքների և հաշմանդամ ճանաչված 56 անձանց վերաբերյալ հավաքագրված անհրաժեշտ բոլոր փաստաթղթերը ներկայացվել են ՀՀ պաշտպանության նախարարություն՝ զինծառայողների ապահովագրության հիմնադրամից դրամական փոխհատուցումներ ստանալու նպատակով: Ներկայացված փաստաթղթերի հիման վրա զոհված զինծառայողների ընտանիքները և զինհաշմանդամները ստացել են իրենց հասանելի փոխհատուցումները:

ՀՀ պաշտպանության նախարարությունից ստացվել են սոցիալական ապահովության երաշխիքներից և արտոնություններից օգտվելու տեղեկանքները և հատկացվել զոհված զինծառայողների ընտանիքների անդամներին և զինհաշմանդամներին:

Հաշվետու ժամանակահատվածում պարբերաբար կատարվել է քաղաքացիների ընդունելություն: Կազմակերպվել է 20 ընդունելություն, որից 4-ը Կապանում, 16-ը՝ արտագնա: 20 ընդունելության ժամանակ ընդունվել է 441 քաղաքացի:

❖ **Ընտանիքի, կանանց և երեխաների իրավունքների պաշտպանության բնագավառ**

Մարզպետի աշխատակազմը համակարգված աշխատանքներ է իրականացրել ընտանիքի, կանանց և երեխաների իրավունքների պաշտպանությանն ուղղված պետական նպատակային ծրագրերի կատարման ապահովման ուղղությամբ: Մարզում հաշվառվել է առանց ծնողական խնամքի մնացած 10 երեխա: 7 խնամատար ծնողների հետ կնքվել են պայմանագրեր, որոնց ընտանիքներում խնամվում են 12 առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաներ: 01.11.2019թ. Սյունիքի մարզպետի N288-Ա կարգադրությամբ ստեղծված բազմամասնագիտական խմբի կողմից խնամատարը ընտանիքներում իրականացվել են կենսապայմանների ուսումնասիրություններ և արդյունքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացվել է լիազոր մարմնին: Որպես երեխա որդեգրել ցանկացող անձ հաշվառվել են 13 թեկնածու, որոնցից երկուսն արդեն իսկ ունեն ընտրված երեխաներ և դատարանով իրականացրել են որդեգրումը: 1 երեխա հաշվառվել է որպես որդեգրման ենթակա: Առանց ծնողական խնամքի մնացած 2 երեխաներ տեղավորվել են մանկատանը: Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող 137 երեխաների տրվել են վկայագրեր: Մարզում մուրացիկ և թափառաշրջիկ երեխաներ հաշվառված չեն: Ոստիկանության կողմից պրոֆիլակտիկ հաշվառման է վերցվել 11 իրավախախտ, հաշվառումից հանվել՝ 25-ը: Երեխաների իրավունքների պաշտպանության կառույցների համագործակցության արդյունքում մարզից 5 երեխա ուղղորդվել են «Սյունիքի մարզի երեխայի և ընտանիքի աջակցության կենտրոն» ՊՈԱԿ, որտեղ երեխաները ստանում են սոցիալ-հոգեբանական ծառայություններ: Կյանքի դժվարին իրավիճակներում գտնվող 201 երեխաների տվյալներ մուտքագրվել է Նորք տեղեկատվավերլուծական կենտրոնի «Մանուկ» բազա:

Հայ օգնության ֆոնդի «Հայաստանի երեխաների աջակցության» հովանավորչական ծրագրում ընդգրկված միակողմանի և երկկողմանի ծնողազուրկ 270 երեխա ստացել է ֆինանսական աջակցություն: 44-օրյա պատերազմում զոհված զինծառայողների 148 երեխաներ ընդգրկվել են ՀՕՖ-ի «Զոհված զինծառայողների երեխաների աջակցության» ծրագրում և ստացել է ֆինանսական աջակցություն: 40 ծնողազուրկ և զոհված զինծառայողների երեխաներ իրենց ամառային հանգիստն են անցկացրել Հանքավանի «Արագած» ճամբարում:

Կրթության, մշակույթի և սպորտի վարչության բնագավառ.

Մարզում գործում է 117 հանրակրթական ուսումնական հաստատություն՝ 75 միջնակարգ, 5 ավագ, 34 հիմնական, 2 տարրական, 1 հատուկ դպրոց: Հանրակրթական ուսումնական հաստատություններից 6-ը ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության ենթակայության են, իսկ 111-ը՝ մարզային, որոնցից 31-ը քաղաքային են, 86-ը՝ գյուղական: Մինչև 10 աշակերտ ունեցող դպրոցների թիվը՝ 18: Առաջին դասարանցի չեն ունեցել 11 դպրոց:

Մարզի աշակերտների թիվը՝ 17941, առաջին դասարանցիների թիվը՝ 1681:

Մարզային ենթակայության 111 հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում կոմպլեկտավորվել է 1070.25 դասարան՝ 15548 աշակերտով, այդ թվում կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող 313 աշակերտ՝ 69 դպրոցից և տնային ուսուցում ստացած 12 աշակերտ:

Մարզում հաշվառված նախադպրոցական տարիքի 4263 երեխա ընդգրկվել են մարզի համայնքային ենթակայության թվով 46 նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում:

2020-2021 ուսումնական տարում միջնակարգ կրթության շրջանավարտների թիվը կազմել է 1183 աշակերտ:

2021թ.-ին մարզից ՀՀ բուհերի ընդունելության մրցույթի հիմնական փուլին մասնակցելու հայտ է ներկայացրել 722 դիմորդ, որոնցից ընդունվել է 560-ը (77.6%): Դրական միավորներով մրցույթի հիմնական փուլից դուրս մնացած 41 դիմորդ (հայտագրվածների 5.7%-ը) հայտագրվել և ընդունվել է մրցույթի լրացուցիչ փուլում: Մրցույթի հիմնական և լրացուցիչ փուլերով ընդունվել է հայտագրված 722 դիմորդներից 601-ը (83.2%), որոնցից 108-ը (ընդունվածների 18%-ը)՝ առաջին անվճար հայտով:

2020-2021 ուսումնական տարվա առարկայական օլիմպիադաների մարզային փուլին մասնակցել է 668 աշակերտ, մրցանակակիր՝ 299 աշակերտ, որից 102-ը մասնակցել են հանրապետական փուլին: Հանրապետական փուլի մասնակից աշակերտները գրավել են 40 մրցանակային տեղ, որից 16-ը ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարությունից կատանա ամսական անվանական կրթաթոշակ:

Մարզի դպրոցների 27 աշակերտ արժանացել է Գերազանցության մեդալի, որից 11-ը՝ մարզպետարանի ենթակայության ուսումնական հաստատություններից:

Սահմանված ժամկետներում բաշխվել է 3000 գովասանագիր, 1397 վկայական, որից 87-ը՝ գերազանցության, 675 ատեստատ, որից 11-ը՝ հատուկ նմուշի:

Մարզի հանրակրթական դպրոցներում առկա ուսուցչի թափուր տեղերը համալրելու համար դպրոցներում պարբերաբար հայտարարվում են մրցույթներ, սակայն մասնագետ չլինելու պատճառով որոշ դպրոցներում թափուր աշխատատեղերը չեն համալրվել:

2021 թվականին մարզային ենթակայության 45 հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում կայացել է հաստատության տնօրենի պաշտոնի թափուր տեղը

գբաղեցնելու համար մրցույթ, իսկ 13 ուսումնական հաստատությունում հայտարարված մրցույթը կկայանա 2022 թվականին՝ համաձայն ՀՀ կառավարության 2010 թվականի մարտի 4-ի N 319-Ն կարգի:

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի՝ 2021 թվականի դեկտեմբերի 7-ի N 2133-Ա հրամանով ստեղծված՝ մարզի հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների ուսուցիչների ատեստավորման հանձնաժողովը իրականացրել է մարզի հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների ուսուցիչների ատեստավորման գործընթացը, որի արդյունքում ատեստավորվել է 377 ուսուցիչ:

Հանրակրթական ուսումնական հաստատություններից սեփական նախաձեռնությամբ (կամավոր) ատեստավորման արդյունքում ատեստավորվել են 20 ուսուցիչ:

Մարզպետարանի ենթակայության ուսումնական հաստատություններից 4 ուսուցչի շնորհվել է որակավորման առաջին աստիճանի տարակարգ:

Կրթության որակի ու բովանդակության նկատմամբ բարձր պատասխանատվության և ուսումնական հաստատության կրթական գործընթացի արդյունավետ կազմակերպման համար ՀՀ Սյունիքի մարզպետի շնորհակալագրով պարգևատրվել են 2020-2021 ուսումնական տարվա «Լավագույն դպրոց» ճանաչված 3 դպրոցի տնօրեն:

Կրթության բնագավառում և մատաղ սերնդի դաստիարակության գործում ներդրած ավանդի ու բարեխիղճ աշխատանքի համար Սյունիքի մարզպետի շնորհակալագրով պարգևատրվել է մարզի 8 ուսուցիչ:

Մարզի հանրակրթական ուսումնական հաստատություններին բաշխվել է 31 անուն 35421 կտոր անվճար և 21 անուն 20446 կտոր վճարովի դասագիրք:

Երևանում գործող գիտության և մշակույթի ռուսական կենտրոնի կողմից /երկու երկրների միջև փոխհարաբերությունների ամրագրման համատեքստում/ 2021թ. հունիսի 14-ին «Կապանի N 13 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ին հանձնվել է 900 կտոր դասագիրք և ուսումնական ձեռնարկներ՝ գործող ռուսերենով ուսուցմամբ դասարանների սովորողների համար:

45 դպրոցում գործում են ռոբոտաշինության լաբորատորիաներ, որից 15-ը բացվել է 2021 թվականի դեկտեմբերին:

Մարզից ՀՀ Կոտայքի մարզի «Լուսաբաց» ճամբար են մեկնել 140 աշակերտ՝ 2 հերթափոխով, մարզի զոհված, հաշմանդամ դարձած զինծառայողների և աշխարհագորայինների, ծնողագուրկ և սակավ ապահովված բազմազավակ ընտանիքների 7-13 տարեկան երեխաներ:

«Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագրի շրջանակներում մարզի 73 դպրոցում տարրական դասարանների աշակերտներին տրամադրվել է տաք սնունդ:

Մարզի մշակույթի ոլորտում 2021 թվականին իրականացված ծրագրերը նպատակ են ունեցել բարձրացնելու մշակույթի դերն ու պահպանելու ազգային մշակութային արժեքները: 2021 թվականին մարզի համայնքներում նշվել են բոլոր պետական ու տաղավար տոները: Իրականացվել են մարզի տարածքում գտնվող պատմամշակութային հուշարձանների պահպանության և օգտագործման նկատմամբ օրենքով սահմանված լիազորություններ: 2021 թ. Հայաստանի Հանրապետության ոչ նյութական մշակութային ժառանգության համալրված 12 արժեքների ցանկում ընդգրկվել են ՀՀ Սյունիքի մարզպետարանի կողմից ներկայացված «Կուրկուտ ծիսական ուտեստի ավանդույթը Կապանում», Մեղրի համայնքի՝ «Արքայանարնջի և թզի չրերի պատրաստման ավանդույթը Մեղրիում», Գորիս համայնքում տարածված և ավանդական

դարձած ուտեստի՝ «Ճախաթթվի/ճրխըթթոն պատրաստումը»:
Մարզի պատկերասրահներում, արվեստի թանգարաններում կազմակերպվել են անհատական ցուցահանդեսներ:

Կապանի երկրագիտական թանգարանում բացվել է 44-օրյա պատերազմում նահատակված հերոսներին նվիրված ցուցասրահը:

Մարզի երաժշտական, արվեստի դպրոցների ուսուցիչների և սաների հետ կազմակերպվել են համատեղ համերգներ, հանդիպումներ, փոխայցելություններ՝ փորձի փոխանակման և համագործակցության նպատակով:

Կապանի մշակույթի կենտրոնում կայացել է ԿԳՄՍ նախարարության և «Հայաստանի Փոքրիկ Երգիչներ» երգչախմբի կազմակերպած՝ «Թիկունքը՝ մշակույթ, սահմանը՝ կենտրոն» ծրագրի շրջանակներում Արցախում և Սյունիքում անցկացվող «Երգով ու սիրով» փառատոնը, որին մասնակցել են Սյունիքի մարզի երաժշտական դպրոցների երգչախմբերը:

Մարզում իրականացվել է ֆիզիկական դաստիարակության և ֆիզիկական կուլտուրայով ու սպորտով զբաղվելու անընդհատությունը, բնակչության շրջանում առողջ ապրելակերպի արմատավորումը: Շուրջ 120000 անձ մասնակցել են ամենատարբեր մարզական զանգվածային միջոցառումների:

Մարզում գործող 9 մանկապատանեկան մարզադպրոցներում գործող 16 մարզաձևերի 173 խմբակներում ընդգրկված է 2020 երեխա:

Մարզը ներկայացնող թիմերը և մարզիկները մասնակցել են հանրապետական մրցույթներին և արժանացել տարբեր մրցանակների ու մեդալների:

Առևտրի, հասարակական սննդի և սպասարկման բնագավառ

2021 թվականին Սյունիքի մարզի սպառողական շուկայում մանրածախ ապրանքաշրջանառությունը նախնական տվյալներով՝ ընթացիկ գներով, կազմել է մոտ 27.3 մլրդ դրամ, ընդ որում, առևտրաշրջանառության ավելի քան 79.4 %-ը կամ 21.6 մլրդ դրամը ձևավորվել է խանութների և կրպակների միջոցով:

2021 թվականի առաջին կիսամյակի հաշվետվությունների ամփոփ տվյալներով, մանրածախ առևտրով զբաղվող օբյեկտների թիվը մարզում կազմել է 1199 միավոր, հանրային սննդի օբյեկտների թիվը՝ 130, կենցաղային ծառայությունների օբյեկտների թիվը՝ 193:

Բնակչության մեկ շնչի հաշվով մանրածախ առևտրի շրջանառությունը նախնական տվյալներով կազմում է մոտ 161.9 հազ. դրամ:

Մարզում մատուցված վճարովի ծառայությունների ծավալը նախնական տվյալներով 2021 թվականին՝ ընթացիկ գներով, կազմել է շուրջ 26.7 մլրդ դրամ:

Բնակչության մեկ շնչի հաշվով վճարովի ծառայությունների ծավալը կազմել է մոտ 198.37 հազ. դրամ:

Մեկ աշխատողի միջին ամսական անվանական աշխատավարձը 2020թ. մարզի կազմակերպություններում կազմել է 269.71 հազ դրամ, որը բարձր է հանրապետության համապատասխան ցուցանիշից (189.7 հազ դրամ) մոտ 42.2%-ով, ինչը պայմանավորված է հանքագործական արդյունաբերության ոլորտում աշխատավարձերի բարձր մակարդակով:

2020 թվականին մարզում տնտեսապես ակտիվ բնակչությունը կազմել է 58.4 հազար մարդ, գործազուրկների թիվը կազմել է 2513 մարդ, գործազրկության մակարդակը կազմել

է մոտ 13.1%: 2021թ. նոյեմբերի վերջի դրությամբ մարզում գրանցված գործազուրկների թիվը կազմել է 2442 մարդ:

❖ Արտաքին կապեր

2021 թվականի ընթացքում շարունակվել է արտաքին կապերի ընդլայնմանն ու զարգացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացումը:

2021 թվականի հոկտեմբերին, հունիսին և օգոստոսին Սյունիքի մարզպետ Մելիքսեթ Պողոսյանն ընդունել է Հայաստանում ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի (UNDP) մշտական ներկայացուցչին: Ըստ պայմանավորվածության առաջիկայում մարզպետարանում տարածք կտրամադրվի Սյունիքում ՄԱԶԾ-ի գործունեության համակարգման համար:

2021 թվականին Սյունիքի մարզ ճանաչողական այցեր են ունեցել ՀՀ-ում ԱՄՆ լիազոր եւ արտակարգ դեսպան Լին Թրեյսին, ԱՄՆ նորանշանակ փոխդեսպան Չիպ Լեյթինենին, Մեծ Բրիտանիայի Լորդերի պալատի անդամ եւ նախկին փոխխոսնակ, հայ ժողովրդի մեծ բարեկամ Բարոնուհի Քերոլայն Քոքսը, Իրանի Իսլամական Հանրապետության ճանապարհների և քաղաքաշինության նախարար Մոհամադ Էսլամին, ՀՀ-ում Նիդերլանդների արտակարգ և լիազոր դեսպան Ն.Գ. պարոն Նիկոլաս Յակոբ Սխերմերսը, Հարավային Կովկասում Եվրոպական միության հատուկ ներկայացուցիչ Տոյվո Կլաարը:

Նշենք, որ այցերի հիմնական նպատակ ընդել է Սյունիքում տեղում հետպատերազմյան վիճակին ծանոթանալը:

Սոցիալական հարցերով հանդիպումներ են եղել ՀՀ Միավորված ազգերի կազմակերպության Փախստականների հարցերով գերագույն հանձնակատարի (ՄԱԿ ՓԳՀ) ներկայացուցչության աշխատակիցների և Հայկական կարմիր խաչի ընկերության, Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի պատվիրակության, ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի (UNDP) աղետների ռիսկերի կառավարման ծրագրի, ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի (UNICEF) հայաստանյան գրասենյակի ներկայացուցիչների հետ:

❖ Մարզպետի գործունեության լուսաբանում.

Մարզպետարանի գործունեությունը լուսաբանվել է մարզպետարանի պաշտոնական <http://syunik.mtad.am> կայքում, մարզպետարանի ֆեյսբուքյան էջում, ինչպես նաև տեղեկատվական նյութեր են տարածվել մարզային ու հանրապետական լրատվամիջոցներով:

Կայքում տեղադրվել են նաև պարտադիր հրապարակման ենթակա փաստաթղթերը, տեղեկատվական նյութերը, հայտարարությունները, Սյունիքի մարզպետի և առանձին ստորաբաժանումների տարեկան և ընթացիկ հաշվետվությունները, 2021 թվականին մարզպետի կողմից ընդունված որոշումները, քաղաքացիների ընդունելության արդյունքները, դիմումների, բողոքների վերլուծությունները:

2021թ. մարզպետին ուղղվել է տեղեկատվություն ստանալու 131 գրավոր հարցում, որոնց սահմանված կարգով և ժամկետներում պատասխան է տրվել:

Հաշվետու ժամանակահատվածում մարզպետը հարցազրույցներ է տվել տեղական և հանրապետական լրատվամիջոցներին: